

שופר של אהבה

נביאי ישראל התנבאו על השופרות שיתקעו כהכנה לביאת המשיח.
 הרבי הסביר שקולות השופר התבטאו
 במלחמות העולם הקשות מחד, ובניצחון ששת הימים מאידך.
 מסע מרתק, למשמעות העמוקה של תקיעת השופר
 ולתפקידה בהכנת האנושות לגאולה הקרובה.

[חוברת למרצה](#)

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

שנה לפרוץ המלחמה

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לזכות הרב יוסף וזוגתו מרת יעל ומשפחתם שיחיו מיכאלשוילי

לתרומות והקדשות, צרו קשר JEWISHINSIGHTS@SHLUCHIM.ORG
להורדת שיעור חינוך זה, בקר בכתובת WWW.JEWISHINSIGHTS.ORG

עימוד | מוסי וולוסוב
אתר אינטרנט | יובל כץ וישראל יסוצקי
אדמיניסטרציה | לוי שמטוב

ועדה מייעצת
הרב אשר דערן - קייפ-טאון, דרום אפריקה
הרב מנדי גרליצקי - תל אביב, ישראל
הרב לוי גרינברג - אלפטו, טקסס
הרב דוד גולדברג - סאו פאולו, ברזיל
הרב לוי שייקביץ - כפר חב"ד, ישראל
הרב מנדי גרינברג - טווינסבורג, אוהיו
הרב שמואל פרידמן - ב. בלנקה, ארגנטינה
הרב יוסף יצחק בלוי - כינרת, ישראל
הרב חיים דרוקמן - לצרון, שוויץ

ספרדית
תרגום ועריכה | הרב רפי טוויל

צרפתית
תרגום ועריכה | הרב יאיר אלבז
הגהה | ש. אלבז
עימוד | לוי אלבז

פורטוגזית
תרגום | מר יצחק דיין
עריכה | הרב ישע' דיין
עימוד | מייק קטן

רוסית
תרגום ועריכה | הרב אלכסנדר גרישין
עימוד | ת. וולף

משרד השלוחים
י"ר | הרב גדליה שמטוב
פיתוח | הרב מנדי שמטוב

עורכים
הרב אברהם גרינברג
הרב זושא גרינברג
משתתף בעריכה | הרב שלום בער חזן

עברית
עריכה לשונית | הרב לוי שייקביץ
הגהה | הרב מנחם וילהלם

אנגלית
תרגום ועריכה | הרב מענדל סופער
הגהה | הרב מענדל לברטוב

נסדד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

© Published and Copyright 2024 by
Shluchim Office International

א. שופרו של משיח.....7

הנביאים זכריה וישעיהו מתנבאים שלפני ביאת המשיח תישמע בעולם תקיעת שופר, (מקורות 1-2). אך כל אחד מהם מנסח זאת בצורה שונה. זכריה מדבר בסגנון של מלחמה, ואילו ישעיה מתמקד בקיבוץ גלויות.

הרבי במאמרו, מביא את הסברו של הרבי הקודם, מדוע צריך שופר:

מאחר והיהודים מפוזרים ואבודים בכל קצוי תבל, מבחינה פיזית וגם מבחינה רוחנית, כיצד יצליחו ללקט אותם חזרה לעם ישראל וארץ ישראל? בשביל זה צריך את תקיעת השופר.

זכריה מתנבא על תקיעת השופר שמבטאת חבלי משיח בדמות מלחמה וחורבן שיבואו על אויבי ישראל, וגם יזכירו לבני ישראל את צור חוצבתם.

ישעיה מתנבא על שופר של חיבה גדולה. קריאה של קירוב אבהי מאבינו שבשמים, שתעורר את הנשמה היהודית שבכל אחד, ותחזיר אותו לעמו.

בשיחה הרבי מסביר יותר בהרחבה:

הגאולה נושאת בחובה שינוי עמוק ויסודי בעולם, ויש צורך להכין את האנושות למצב החדש. תקיעת השופר מבטאת מאורעות שיזעזעו את העולם בכלל ואת בני ישראל בפרט.

הנבואות צופות שתי תקופות שונות שמהוות הכנה לגאולה: זכריה מתנבא על תקופה של מלחמות סוערות שיהפכו את סדרי העולם, ואילו ישעיה מתנבא על תקופה מאוחרת יותר, שאז תהיה קריאת קירוב אבהית מאבינו שבשמים לבני ישראל, שתגרום גם ליהודים שהם "אובדים ונידחים" לחזור הביתה.

(מי הם היהודים האובדים והנידחים? 'אובדים בארץ אשור' רומז ליהודים ששקעו בתאוות החיים הטובים עד שנראה להם שטוב להם בגלות. 'הנידחים בארץ מצרים' רומז ליהודים שסובלים בגלות כל כך קשה, עד שהם כבר לא פנויים נפשית לרוחניות. ואת שניהם, יעורר קול השופר.)

ב. השופרות כבר תקעו.....11

הרבי ממשיך להסביר, ששני הנבואות הללו כבר התקיימו:

נבואת זכריה התגשמה במלחמת העולם הראשונה והשנייה, אז העולם טולטל במלחמות סוערות ובני ישראל סבלו מחבלי משיח קשים ביותר.

ואילו נבואת ישעיהו התגשמה במלחמת ששת הימים, כשהמלחמה וניסי הניצחון גרמו להזזה נפשית עמוקה בקרב כל יהודי העולם. זו הייתה קריאתו האבהית של ה' לנשמה האלוקית שיש בכל יהודי לשוב אליו.

הקב"ה ממתין לניצול ההזדמנות מצדנו, להתעורר בתשובה, ואז יבא משיח שיוציא אותנו מהגלות.

(אולי יש לומר, שאנו חווינו את שתי סוגי השופרות בשנה האחרונה. שופר המלחמה במאורעות שמחת תורה, ואת שופר האהבה בשחרור חלק מהחטופים, ובשינוי הגדול לטובה שמסתמן בשבועות האחרונים).

פתיחה

בשיעור זה נלמד מאמר שמיימי של הרבי, על נבואות הגאולה של הנביאים זכריה וישעיה, ואיך שהן התגשמו בימינו.

שיעור זה

מהתוועדות שבת פרשת בראשית (התוועדות ב'), ה'תשכ"ח, בלתי מוגה.
תורת מנחם כרך נ"א עמוד 185

הקדמה: השופר ביהדות – אז ועכשיו

תקיעת השופר בראש השנה וביום כיפור

המצווה העיקרית של ראש השנה היא תקיעת שופר. וביום כיפור – מסיימים את הצום עם תקיעה בשופר.

שאלה לקהל: האם אתם מרגישים איזה שינוי באווירה בין התקיעה של ראש השנה לתקיעה של יום כיפור? איפה יש שמחה לאחר התקיעה? בראש השנה או ביום כיפור?

התשובה היא שבראש השנה התקיעות הן באמצע התפילה, ולאחריהן ממשיכים לבקש ולהתפלל על שנה טובה, והאווירה ממשיכה להיות רצינית. אולם התקיעה של יום כיפור היא בסוף היום, לאחר שה' כבר מחל לנו וחתם לנו על שנה טובה ומתוקה, תקיעה שמסמלת את סיום יום הכיפורים והצום.

מלבד השמחה הטבעית שהולכים לאכול, יש גם שמחה רוחנית גדולה. זה עתה נמחלו כל עוונותינו ואנו זכים וטהורים כמלאכים. בסיום הצום ראו על הרבי שמחה גדולה מאוד, שינוי של מאה ושמונים מעלות. מהרצינות האימה של יום כיפור לשמחה של חג הסוכות.

כמעט לכל דבר ביהדות יש מקור והשראה היסטורית. שני סוגי התקיעות של ראש השנה ויום הכיפורים מזכירים את התקיעה ההיסטורית הראשונה שהתרחשה בזמן מתן תורה, ואת התקיעה השנייה – הפחות ידועה – שהתרחשה בסיום מתן תורה.

על תקיעת השופר הראשונה אנו קוראים בתורה בספר שמות פרשת יתרו, בעת מתן תורה, "וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וַיִּזְרַק מֵאֵד", קול שופר שהעיר את העם שישן במחנה, ככתוב, "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיט הַבְּקָר וַיְהִי קוֹלֹת וּבְרָקִים... וַיִּחַרְדוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה".

[זה מזכיר את מה שקורה לרב או שליח חב"ד שמגיע לבית הכנסת ראשון, ורק אחרי זמן מה אנשים מתחילים להגיע. עליו לדעת, שגם כשאלוקים הגיע למתן תורה – כולם עדיין היו במיטות].

אבל בסיפור של הר סיני יש עוד קול שופר. בהכנות למתן תורה מסופר שאלוקים ציווה את משה להזהיר את עם ישראל שאף אחד לא יהיה להתקרב להר, "הַשְּׁמָרוּ לָכֶם עֲלוֹת בְּהָר וּנְגַע בְּקַצְהוּ", ורק "בְּמִשְׁךְ הַיָּבֵל הַמָּה יַעֲלוּ בְהָר", ואומר רש"י, "כשימשוך היובל קול ארוך הוא סימן לסילוק השכינה והפסקת הקול כיון שנסתלק הם רשאים לעלות", וממשיך "היובל הוא שופר של איל".

החזקוני בפירושו על הפסוק מציין נקודה מעניינת מאוד, "במשוך היובל... אבל אינו שופר של מתן תורה, וזה במשוך היובל היה לאחר שהוקם המשכן ואז תקע משה בשופר ונתן רשות לעם לעלות – רב סעדיה גאון" (גם האבן עזרא על הפסוק מביא את דעת רב סעדיה גאון).

רב סעדיה גאון מחדש ואומר, שבנוסף לתקיעת השופר המפורסמת של מתן תורה, הייתה תקיעת שופר נוספת שמטרתה הייתה להיות סימן לסילוק השכינה מההר והיתר לעם ישראל לעלות עליו.

כחגים אנחנו תוקעים בשופר פעמיים, פעם אחת בראש השנה עם כל ה"שטורעם", ופעם שנייה במוצאי יום הכיפורים, בסיום תפילת נעילה. שתי תקיעות השופר הללו מסמלות את תקיעות השופר שהיו במתן תורה: תקיעת השופר של ראש השנה מסמלת ומזכירה לנו את ה"קול שופר גדול" של מתן תורה, ואילו תקיעת השופר של מוצאי יום הכיפורים מסמלת את התקיעה השנייה, כפי שכותב רבינו הזקן בשולחן ערוך שלו, "וטעם תקיעה זו היא סימן לסילוק שכינה למעלה כמו שהיה במתן תורה שכשעלתה השכינה נאמר במשוך היובל וכו'" (הלכות יום הכיפורים סימן תרכ"ג סעיף י"ד. ראה תורת מנחם – התוועדויות, תשמ"ה כרך א' עמ' 186).

תקיעות השופר בהיסטוריה היהודית

מלבד התקיעה בתחילת ובסיום מתן תורה, איזה עוד תקיעות שופר אתם מכירים בהיסטוריה?

- תקיעת שופר בעת צרה ובעת מלחמה.
- תקיעת שופר בכיבוש יריחו.
- תקיעת שלוש מאות השופרות במלחמת גדעון.
- התקיעה בשופרו של משיח כשיבוא תיכף ומיד ממש.

אנו רואים שההיסטוריה של עם ישראל קשורה עם השופר. מתחילת ההיסטוריה במתן תורה ועד ביאת המשיח – נשמע קול השופר. כאשר אנו תוקעים בשופר בראש השנה וביום כיפור – זו לא סתם מצווה; אנו מתחברים לשושלת שהתחילה במתן תורה ותמשיך עד ביאת המשיח. אנו טבעת נוספת בשרשרת אור מיוחדת זו.

בשיעור זה נתמקד בתקיעת השופר של משיח.

אך ראשית הקדמה.

במדע ישנו מדע מדויק וכן ידיעות היסטוריות מוכחות שבהם הכול ברור. אך יש תחום (חדש יחסית) שנקרא "עתידנות". אנשים חוקרים אותו, כותבים השערות ומרצים עליו וכן הלאה.

"עתידנות" (או "חקר העתיד") היא תחום עיסוק המבקש לזהות מגמות אשר מתפתחות בעבר ובהווה, ולהסיק מסקנות לגבי התפתחותן האפשרית בעתיד. העתידנות לא מתיימרת לחזות את העתיד במדויק, אלא מצביעה על מגמות קיימות ומנתחת על בסיסן את הצפוי". (ויקיפדיה)

גם ביהדות יש את שתי ההגדרות האלו. יש את המצוות וההלכות שהידע עליהן הוא מדויק. אנו יודעים בדיוק כיצד אמורות להיראות התפילין, כיצד כותבים מזוזה, וכן הלאה. אך יש דברים ביהדות שהם בגדר של "עתידנות". למשל, כיצד תיראה ביאת המשיח ומה בדיוק יהיו התהליכים בביאתו. את זה אנו לא יודעים במדויק. אנו קוראים את נבואות הנביאים בתנ"ך ומדייקים במשמעות המילים, ועל פיהן אנו משערים מה יהיה. אך כבר אמר על כך הרמב"ם, "וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו".

א. שופרו של משיח

מקור 1 ספר זכריה, פרק ט', פסוק י"ד

וה' עליהם יראה, ויצא כפרק חצו, וה' אלוקים בשופר יתקע, והלך בסערות תימן.

לתלמיד
עמ' 3

ביאור אבן ישראל

וה' עליהם – על בני ישראל יראה, ויצא כפרק חצו, חציו יופיעו כמכת פרק וישמידו את האויבים, וה' אלוקים בשופר יתקע כפי שתוקעים במלחמה, והלך בסערות עד תימן, לקצה הדרום.

ביאור מצודת דוד

וה' עליהם יראה. ה' יגלה עליהם שכינתו להלחם בעבורם וחצו יצא על האויב חיש קל ומבריק כפרק.

בשופר יתקע. כגבור התוקע במלחמה והוא ענין משל.

והלך. לך ברוח סערה בשטף אף אל תימן להחריבה, היא היושבת בדרום ארץ ישראל.

מקור 2 ספר ישעיהו, פרק כ"ז, פסוקים י"ב-י"ג

ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל.

לתלמיד
עמ' 3

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ויבאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים.

ביאור מצודת דוד

יתקע בשופר גדול. הוא ענין משל לומר: בלם יתקבצו ויבואו, כאלו תקעו בשופר גדול, להשמיע הקול בכל העולם להתקבץ ולבוא.

שני הנביאים, ישעיהו וזכריה, מדברים על תקיעת שופר שתישמע בעולם לפני ביאת המשיח. אך יש שינוי בין שני הנבואות. בראשונה מודגשת המלחמה, ובשנייה היא לא מוזכרת כלל. מדוע?

<< הרבי

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו להוי' בהר הקודש בירושלים¹. ומבאר כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר במאמרו דיבור המתחיל זה², שזוהי נבואת ישעיה על הזמן של אחרית הימים, ובאה בהמשך למה שכתוב בפסוק שלפניו³, והיה ביום ההוא יחבוט ה' משבולת הנהר עד נחל מצרים ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל.

לתלמיד
עמ' 3

1 ואילך). [לשון ה"פתח דבר" למאמר זה שנדפס ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס בפ"ע – כ"ה אלול תשכ"ח. וראה גם השיחה שלאחרי המאמר].
2 ישעיה' שם, יב.

1 ישעיה' כז, יג.
2 "המאמר נאמר (נכתב) לאחרי השואה ל"ע ול"ע, ונדפס בשעתו בירחון "הקריאה והקדושה" (תשרי תש"ג). ואח"כ בספר המאמרים – אידיש (ע' 78

דהנה, בזמן הגלות מפוזרים בני ישראל בכל קצוי תבל, ועד לפינה נידחת שבה נמצאים רק אחדים מישראל, שלכן יצטרך הקב"ה ללקט אותם אחד אחד ולהשיבם לכלל ישראל. אמנם, כיון שמצד החושך כפול ומכופל שבזמן הגלות ישנם כאלו מבני ישראל שנשתקעו בגלות עד כדי כך שנעשו במעמד ומצב של אובדים ונדחים רחמנא לצלן, אינו מובן, איך תתקיים נבואת ישעיה שאתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל.

אך הענין הוא, שעל זה נאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול גו', והיינו שערב הגאולה תהיה אתערותא דלעילא [=התעוררות מלמעלה] באופן של חרדה גדולה שתחריד ותעורר את כל אחד ואחד מבני ישראל, אפילו את האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים, שגם הם יבואו וישתחוו לה' בהר הקודש בירושלים.

המטרה של המשיח היא ללקט את כל בני ישראל ולהביאם לארץ ישראל. כיצד הוא יעשה זאת?

נתאר לעצמינו שבעתיד הלא רחוק ייבחר מנהיג בארץ ישראל שיאחד את כל חלקי העם וישכיל להביא את כולם לדרך האמצע, ושלווה ושכנו בארץ ישראל.

האם אתם רואים את כל יהדות ארצות הברית אורזת את החבילות ומגיעה לארץ ישראל? בכלל לא. אולי אחוז מסוים יעלו. מדוע? משום שטוב להם איפה שהם. מה אפוא יעשה המשיח? כיצד ישכנע הוא את כולם לעלות לארץ?

יתירה מכך, הרי לא מספיק להביא את היהודים פיזית לארץ ישראל. צריך גם להביא ולאחד אותם מבחינת נפשית וערכית. למשל, בשנת 1948, הגיעו לארץ ישראל מיליוני יהודים מאירופה הבווערת ומארצות ערב. ראשי המדינה הצעירה קיוו שכולם יכנסו לכור ההיתוך ויהפכו לחברה הומוגנית אחת. אך לפועל, כור היתוך זה התפוצץ להם בפנים. כי לא מספיק להביא את האנשים פיזית למקום אחד, צריכים שתהיה גם הזזה רוחנית.

זהו תפקידו של השופר שישמע לפני ביאת המשיח. השופר יזעזע את כולם, יגרום לאנשים להתעורר מתרדמת היומיום הרגילה שלהם ולחשוב על המטרה האמיתית שלהם בחיים ולהיכן הם באמת שייכים. ואז, כשיבוא המשיח, הם יהיו כלים לקריאתו, לשוב הביתה ולהתאחד עם כל עם ישראל.

שתי נבואות על שני סוגי שופרות

וממשיך במאמר, שישנה גם את נבואת זכריה על הזמן של אחרית הימים, ובה נאמר⁴ ואדנ-י ה' בשופר יתקע והלך בסערות תימן. ומבאר, שמה שכתוב ואדנ-י ה' בשופר יתקע הוא ענין שופר של מלחמה שענינו להחריב את הארצות שחטאו הרבה בכלל ונגד עם ישראל בפרט, וכהמשך הפסוק והלך בסערות תימן, סופה חזקה של רוח דרומית⁵, היינו, שכל העולם יזדעזע ברוחות סערה מצד המלחמות שבין האומות.

ולאחרי שאדנ-י ה' בשופר יתקע והלך בסערות תימן, שזהו כללות הענין של חבלי משיח ערב הגאולה, הנה לאחרי זה יהיה גם את הענין של יתקע בשופר גדול, שענינה של תקיעה זו הוא קריאה של קירוב מאבינו שבשמים, לעורר את נקודת היהדות שבכל אחד ואחד מבני ישראל, אפילו האובדים והנדחים.

ויש להוסיף בזה, כי הנה נתבאר לעיל שהפסוק יתקע בשופר גדול גו' בא בהמשך לפסוק ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל, והרי גם הענין של אתם תלוקטו גו' הוא בדרך של קירוב וחיבה

(כמו הקריאה של קירוב של יתקע בשופר גדול), כמובן ממה שכתוב בפירוש רש"י על הפסוק⁶ ושב ה' אלקיך את שבותך, שהקב"ה עצמו אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו כענין שנאמר ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל, שזה מורה על חיבה גדולה ביותר. ומזה מובן שיציאת בני ישראל מהגלות תהיה (לא בדרך הכרח, שיגרשו אותם מהגלות, אלא) ברצונם הטוב, שכל אחד ואחד מישראל יתעורר ברצון ותשוקה לצאת מן הגלות, ולבוא למעמד ומצב של השתחוואה לה' בהר הקודש בירושלים, שכל זה הוא מצד הקריאה של קירוב של התקיעה בשופר גדול.

בשיחה שאמר לאחר המאמר הסביר הרבי את משמעות הדברים:

שופר – התעוררות

המשמעות של השופר בחיי האדם היא התעוררות וזעזוע חזקים, אפילו כאשר לא מבינים בשכל מהי הסיבה לכך, וכמו שכתוב⁷ "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (בתמיהה).

וכיון שבזמן הגאולה יהיה שינוי יסודי ועיקרי בעולם, לא רק אצל בני ישראל, אלא גם אצל אינם יהודים, להבדיל, שהרי אז יקוים היעוד⁸ "לתקן עולם במלכות שד-י", יש צורך להכין את העולם למעמד ומצב זה, ובפרט בנוגע לבני ישראל, שאצלם יקוים היעוד⁹ "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", וכדברי רש"י¹⁰ "הוא (הקב"ה) עצמו צריך להיות אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו".

והכנה זו נעשית על ידי שני ענינים של שופר - מאורעות מזעזעים שיזעזעו את העולם בכלל ואת בני ישראל בפרט בכדי להכין אותם לגאולה.

שתי תקופות

שתי הנבואות הן אודות שתי תקופות שונות בענין ההכנה לגאולה:

(א) נבואת זכריה¹¹ - "ואדנ-י ה' בשופר יתקע והלך בסערות תימן", (ב) נבואת ישעיה¹² - "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים".

זכריה ניבא אודות תקופה קודמת שבה יהיה ה"שופר" הקשור עם מלחמות סוערות בין אומות העולם שיגרמו מהפכות בסדרי העולם הקבועים, וחבלי משיח נוראים רחמנא לצלן אצל בני ישראל, שיזכירו אפילו לרחוקים שהם יהודים.

ואילו ישעיה ניבא אודות תקופה שלאחרי זה¹³, שתהיה קרובה יותר לביאת המשיח, שאז יהיה "שופר גדול" - זעזוע חזק אצל כל בני ישראל, אפילו הרחוקים ביותר (במובן הרוחני), שידעזעו ויתעוררו על ידי קריאת הקירוב האבהית שה' יתברך קורא לבני ישראל, שתכליתה לפעול זעזוע גם אצל "האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים", זעזוע שיפעל ביטול מציאותם, כדי שהדבר יבוא לידי ביטוי בכך ש"השתחוו לה' בהר הקודש בירושלים" - התמסרות עמוקה להקב"ה לקיים מצוותו מתוך יראת שמים שלימה¹⁴, ועד לקיום היעוד "והשתחוו... בירושלים" כפשוטו - שכל בני ישראל יגאלו מהגלות, ועל ידי משיח צדקנו יבואו להר הקודש בירושלים.

13 דכיון שבה נאמר "ובאו האובדים גו' והנדחים גו'", הרי זה לאחרי ש"הלך בסערות תימן".

14 שזהו ענינה של "ירושלים": "על שם יראה ועל שם שלם" (תוד"ה הר - תענית טז, א), שזהו"ע שלימות היראה (ראה לקו"ת שם, ב. ובכ"מ); וכמבואר בתוס' (ד"ה כי מציון - ב"ב כא, א) בנוגע למעלת מעשר שני: "לפי שהי' עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והי' רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, הי' גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה".

6 נצבים ל, ג.
7 עמוס ג, ו.
8 נוסח התפלה "ועל כן נקודה".
9 ישע"י סא, ה.
10 ישע"י כז, יב.
11 ט, יד.
12 ישע"י כז, יג.

נחזור חזרה למאמר, בו הרבי ממשיך להסביר מדוע עם ישראל זקוק לשופר גדול שבביל לעוררו לחזור לעצמו:

מי הם האובדים והנידחים?

והנה קריאה זו של קירוב מאבינו שבשמים לעורר את נקודת היהדות שבכל אחד ואחד מישראל, אפילו האובדים והנדחים, נקראת בשם שופר גדול¹⁵.

לתלמיד
עמ' 5

והענין בזה¹⁶, שכדי לעורר את נקודת היהדות שבכל אחד ואחד מישראל, אפילו האובדים והנדחים, לא מספיק שופר סתם, אלא יש צורך בשופר גדול דוקא. משום שמפני חטאינו גלינו מארצנו¹⁷, ועד שיש כאלו שנעשו במעמד ומצב של אובדים ונדחים, האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים שהם שני סוגי גלות¹⁸.

גלות אשור, אשור מלשון אושר ותענוג, כמו באשרי כי אשורני בנות¹⁹, מאשר שמינה לחמו²⁰, שהיתה ארץ טובה, כדברי סנחריב מלך אשור לבני ישראל: ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם²¹, ואכלו איש גפנו ואיש תאנתו²², הנה מצד ריבוי השיקוע בתאוות ותענוגים גשמיים על ידי עצת היצר שהיום אומר לו עשה כך וכך²³, יכולים לבוא למעמד ומצב של אובדים, שזהו עד שאינם רוצים לצאת מן הגלות.

לתלמיד
עמ' 6

וגלות מצרים, שהיתה ארץ מסוגרת שאפילו עבד אחד לא יכול לברוח ממנה²⁴, ושם היה קושי השעבוד בעבודת פרך, ועד כדי כך שהיו משקעים תינוקות של ישראל בבנין כו²⁵, ומצד גודל המיצר והעקתא [=צרה ומצוקה], יכולים לבוא למעמד ומצב של נדחים, וכמו בגלות מצרים, שגם כאשר בא משה ואמר פקד פקדתי גו²⁶, שזהו הסימן שהיה מסור בידם שבלשון זה הם נגאלים²⁷, מכל מקום, לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה²⁸, אזי לא מספיקה ההתעוררות שעל ידי שופר סתם.

אך על זה נאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, היינו, שקודם הגאולה תהיה התעוררות מלמעלה על ידי התקיעה בשופר גדול דוקא.

ועל ידי זה דוקא יתעוררו גם האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים, ובאו גו' והשתחוו לה' גו'²⁹, ובאופן של תלוקטו לאחד אחד, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו שיקבץ נדחי ישראל³⁰, בקרוב ממש.

– כי, במאמר זה¹⁵, אף שנאמר לפני יותר מעשרים שנה, יש בו מענה לשאלת רבים: מהי משמעות המאורעות שאירעו בארץ ישראל בקיץ האחרון. [מלחמת ששת הימים – המ"ל].
ראינו במוחש שבעקבות מאורעות אלו הזדעזעו כל בני ישראל. כל אחד מישראל, גם מי שנמצא בפניה נידחת בעולם, הזדעזע לגמרי, עד לאיבוד כל מהותו – בשעה שיהודים בארץ ישראל עמדו, לא עלינו ולא עתה, במצב של סכנה; ובא לידי התעלות והתעוררות בשעה שכחסדי ה' היתה הצלה נסית ליהודים בארץ ישראל³¹.
31. שיחה זו (מלבד סעיף כז) – מרשימה שהוגעה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באדיבת) עבור הפרסום ע"י הרדיו [נדפסה גם ב"די אידישע היים" כסלו תשכ"ח (שנה ט גליון 3 ע' א ואילך)]. – בשוה"ג ניתוספו עוד פרטים מהנחה בלתי מוגה (המו"ל).
32. ישע"י כז, יג.
33. ע' 78 ואילך.
34. בהשגחה פרטית נודמן לי לעיין במאמר זה (מצד ענין אחר), וראיתי שממנו יכולים למצוא ביאור בענין זה. – ולא כמו אחרים שכל מה שיודעים הרי זה מה"עיתון" שקוראים בכל יום, ואם לא די בעיתון היומי, אזי מעיינים בעיתון השבועי שבו באים הענינים בביאור יותר, ואם גם זה אינו מספיק, אזי מעיינים בעיתון שיוצא לאור פעם בחודש, פעם בחצי שנה או פעם בשנה, וכיו"ב, וכמנהג העולם, הנה ככל שיש יותר נייר ודיו, אזי הקליפה הוא בתוקף יותר.
35. ראה גם תו"מ ח"ג ע' 85.

15 ראה גם לקו"ת דרושי ר"ה נט, ג ואילך.
16 ראה גם ד"ה זה דיומ ב' דר"ה פ"ג (לעיל ע' 5), וד"ה זה דשבת שובה פ"ג (לעיל ע' 14 ואילך).
17 תפלת מוסף דיו"ט.
18 ראה גם לקו"ת שם, ס, א.
19 ויצא ל, יג.
20 ויחי מט, כ.
21 מלכים ב-יח, לב. ישע"י לו, יז.
22 מלכים שם, לא. ישע"י שם, טז.
23 שבת קה, ב.
24 מכילתא ופרש"י יתרו יח, ט.
25 ראה שמור"ר פ"ה, כא. ועוד.
26 שמות ג, טז.
27 פרש"י שם, יח.
28 וארא ו, ט.
29 ישע"י כז, יב.
30 רמב"ם הל' מלכים ספ"א.
*בתחילת השיחה הרבי הקדים שהמאמר מיוסד על מאמר שהרבי הקודם אמר, ומסביר מדוע בחר לומר מאמר מיוסד על מאמר זה. בנוגע להמאמר שהתחלתו היתה בפסוק³² "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו'" – הנה:
טעם אמירת מאמר זה – שמיסוד על מאמר כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר משנת תש"ג (ונדפס בספר המאמרים אידיש³³ בשנת תש"ז)

ב. השופרות כבר תקעו...

<< הרבי

בחלק הבא של השיחה אמר הרבי מילים שמיימיות והסביר ששני סוגי קולות השופר שנובאו על ידי זכריה וישעיה כבר התרחשו. הרבי פירט מתי בדיוק:

נבואת זכריה – שתי מלחמות העולם

ובכן: לתלמיד
עמ' 7

התקופה הראשונה, שבה התקיימה נבואת זכריה - היא התקופה של מלחמת העולם הראשונה, ובעיקר, מלחמת העולם השנייה, שאז הורעד העולם כולו במלחמות סוערות, ובני ישראל סבלו חבלי משיח קשים ביותר.

ובפרטיות יותר:

מלחמת העולם הראשונה פרצה בעקבות הריגת אדם אחד, וכתוצאה מזה התחילה מלחמה שהקיפה והבעירה את העולם כולו.

ומלחמת העולם השנייה התחילה על ידי אדם שלא היה ראוי לשום דבר, ללא מעלות כלל - מציאות של העדר בכל המובנים, ובתחילה, אפילו חוצפה לא היתה לו - כידוע ההיסטוריה שלו. ואף על פי כן, נפל פחד על יותר משמונים מיליון אנשים באותה מדינה שקיבלו את מרותו לחלוטין, וכן על העולם בכלל, שאף שידעו בבירור שהוא רוצה ומתכוון לבלוע את כל העולם רחמנא לצלן, התיירו לעצור אותו.

בשתי מלחמות אלו הורעד העולם כולו בסערות מלחמה נוראות, והסיבות שגרמו למלחמות אלו היו לגמרי שלא על פי שכל, אלא ש"לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו"³⁶; היה זה "אדני-י הוי" ש"בשופר יתקע והלך בסערות תימן" - סערת מלחמות שהרעידו את העולם, והכינו אותו במידה מסוימת לשינויים שיהיו בגאולה על ידי משיח.

נבואת ישעיה – מלחמת ששת הימים

והתקופה השנייה התחילה במאורעות של הקיץ האחרון בארץ ישראל, שגרמו לזעזוע אצל כל בני ישראל, שמשמעותם היא - התחלת התגשמות נבואת ישעיה הנביא אודות ה"שופר גדול"!

לתלמיד
עמ' 7

במאורעות אלו התחילה תקופה חדשה בהכנת בני ישראל לגאולה על ידי משיח צדקנו, שהקב"ה מצדו קרא לכל בני ישראל, קריאה אלוקית לנשמה האלוקית שיש בכל אחד מישראל, אפילו "האובדים והנדחים", והצליח לזעזע אותם על ידי ה"שופר גדול", וממתין למענה של בני ישראל על קריאתו, על ידי זה שבני ישראל מצדם ינצלו את ההתעוררות כו' להתמסרות להקב"ה ולהתחזקות בקיום התורה והמצוות.

ואילו זכינו והיינו מנצלים כדבעי את הרגע של הזעזוע כו' - היה משיח בא מיד, ומוציא את כל

בני ישראל מהגלות; אבל לדאבוננו לא זכינו עדיין לכך, ולכן ממתין הקב"ה עתה שברגע זה ינצלו את ההתעוררות כו', כדי להתחזק בשמירת התורה והמצוות, באופן ש"ובאו גו' והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים"³⁷, במובן הרוחני, וגם כפשוטו³⁸, על ידי משיח צדקנו, שיוציא אותנו מהגלות ויביא אותנו אל הגאולה השלימה, בקרוב ממש.

הערה למורה:

תחשוב טוב, באם הדברים הבאים מתאימים לקהל שלך. אולי כדאי לסיים כאן, ולתת לקהל להסיק מסקנה בעצמו.

אולי אפשר לומר, שגם בימינו אנו חווים את שני סוגי קולות השופר.

לפני כשנה, במאורעות שמחת תורה, חווינו לצערנו את השופר של נבואת זכריה – השופר של המלחמות, דוגמת מלחמת העולם השנייה, דבר שאכן עורר מאוד את העם היהודי. אם ברוסיה אוקראינה מאות אלפי צעירים ברחו מהמדינה עקב המלחמה – הרי שאחרי המאורעות של שמחת תורה, עשרות אלפי צעירים נלחמו על מקום במטוס בשביל לחזור ולהגן על עם ישראל הדר בארץ ישראל. יהודים מכל קצות הקשת, שהקשר שלהם ליהדות היה רופף, חיזקו את הקשר שלהם לקהילה ולעם היהודי, ההתעוררות שהתבטאה גם בממון. בני העם היהודי תרמו לישראל סכום של כמיליארד דולר(!), מאז מאורעות שמחת תורה בשנה שעברה.

ויחד עם זה, אנו חווים קצת את השופר של ישעיה. השחרור של חלק מהחטופים, והשינוי הגדול לטובה המסתמן בשבועות האחרונים, מתחיל להריח קצת כמו השופר החיובי. את הקול האבהי והאוהב של הקב"ה לעם ישראל, דוגמת הניצחון במלחמת ששת הימים, שמעורר את עם ישראל וזוקף את קומתו.

אבל עכשיו הכדור במגרש שלנו. על כל אחד מאיתנו להיות בעצמו שופר של אהבה, להתאחד אחד עם השני, להכיל אנשים שחושבים אחרת ופועלים אחרת, ולהפיץ אור ואהבה סביבנו.

גם ברובד הרוחני עלינו לקחת צעד נוסף, להתעורר עוד יותר, לקחת על עצמנו מצווה נוספת, כמו תפילין, מזוזה, ללכת לבית הכנסת בשבת.

עלינו להראות לקב"ה שהשופר של אהבה פועל עלינו יותר משופר המלחמות. וכך נגרום שה' יתקע בו עוד ועוד...

משיחת שבת פרשת בראשית (התוועדות ב'), ה'תשכ"ח.

בלתי מוגה.

תורת מנחם כרך נ"א עמוד 185

נקודות מפתח

- הנביאים זכריה וישעיהו מתנבאים על תקיעת שופר שתישמע לפני ביאת המשיח.
- בזמן הגאולה יעבור העולם שינוי יסודי ודרמטי, ויש להכין את האנושות למעבר לגאולה באמצעות טלטול נפשי עמוק שמתבטא בתקיעת שופר.
- שני הנביאים מתנבאים על שתי תקופות נועדו להכין את העולם טרם ביאת המשיח:
- התקופה הראשונה עליה מתנבא זכריה תתבטא במלחמות קשות ובחבלי משיח שיבואו על אומות העולם ועם ישראל. כדברי הנביא: "נה'

³⁷ ד"השתחוו לה'".

³⁸ בנין ביהמ"ק השלישי, ש"בנוי ומשוכלל" (פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד) בירושלים של מעלה, ויומשך גם בירושלים של מטה.

³⁷ ברשימה נוספת, שהזעזוע כשלעצמו – שבא לידי ביטוי בהתעוררות לבוא ולהתנדב לסייע לבני ישראל (בניגוד לאדישות שהיתה בזמן השואה) מתוך ביטול מציאותו להפקיר עצמו כו' – הו"ע של השתחוואה ("השתחווי"); אלא שלא די בכך, ויש צורך לפעול שיהי הענין

עֲלֵיהֶם יִבָּא, וַיֵּצֵא כִבְרֶךְ חֲצוֹ, וְה' אֱלֹהִים בְּשׁוֹפָר יִתְקַע, וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תִּימָן."

- התקופה השנייה עליה מתנבא ישעיהו תתבטא בקריאה של חיבה והפגנת אהבה מצד ה' לעם ישראל שייענו לקריאתו לעלות לירושלים. גם יהודים "אובדים ונידחים", אלו השקועים בעינוגים חומריים, ואלו המשועבדים בצרות קשות מאידם, כולם ייענו לקריאת השופר הגדול. כדברי הנביא: וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאֶחָד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בְּיְרוּשָׁלָיִם:
- נבואתו הקשה של זכריה התגשמה במלחמות העולם בהן גם היהודים סבלו מחבלי משיח קשים. נבואתו של ישעיהו התגשמה במלחמת ששת הימים, כשניסי הניצחון גרמו להתעוררות רוחניות אדירה בקרב כל יהודי העולם.
- ה' ממתין לתשובת בני ישראל ואם ננצל אותה כראוי משיח יגיע.

צידה לדרך

האירועים המדהימים שמתרחשים מול עיננו מעבירים לנו מסר עוצמתי: אסור לנו להיות פסיביים. עלינו לנצל את הרגעים ההיסטוריים הללו, להוסיף באהבה ובאחדות, להוסיף בתורה ובמצוות בכדי לשמוע עוד יותר את קול השופר של אהבה וניצחון, שיביא אותנו לקראת משיח צדקנו.